

KBC putovnica

KBC putovnica nastala je kao pokusni projekt u suradnji KBC-a Rijeka i Udruge za skrb autističnih osoba Rijeka. Ideja je potekla iz razgovora s dr. med. Draganom Lovrovićem, našim dugogodišnjim suradnikom, dobro upoznatim s problematikom naše djece osoba s autizmom te njihovih obitelji, posebno kad je u pitanju zdravstveni sustav i problemi s kojima se susrećemo pri odlasku na preglede i zahvate u KBC, kod pedijatar, obiteljskih liječnika itd. Naš je prijedlog prihvatila dr. Karmen Lončarek koja ga je, uz suglasnost ravnatelja KBC-a Rijeka, odmah krenula praktično rješavati.

KBC putovnica u papirnatom zapisu sa QR kodom dokument je koji liječnicima i medicinskom osoblju omogućava brzi uvid u način funkcioniranja osobe s autizmom te tako olakšava pretrage i preglede, kao i moguću njegu pri boravku na liječenju. Putovnica skraćuje proces čekanja osobi s autizmom i roditeljima u pratnji jer je većina osoba s

Tjelesna težina: normalna **Apetit:** slabiji
Može li se pacijentu olakšati uzimanje hrane: dobro bi bilo izmiksati hranu
Postoje li riječi, izrazi ili postupci koji će uznemiriti pacijenta: nagli pokreti, podizanje tona glasa
Kako će pacijent iskazati da je uznemiren ili tjeskoban: stvaranjem zvukova, plačući, izrazima lica (nasmiješovitost, namrgođenost)
Što pacijenta tješi kad se uznemiri ili je tjeskoban: razgovor, zagrljaj
Što pacijenta tješi kad se uznemiri ili je tjeskoban: dobro je okupirati ga nečim drugim (nova igračka (sl.))
Kako pacijent obavlja svakodnevne aktivnosti - oblačenje, hranjenje, kupanje, pranje zuba, toalet: ovisan o tuđoj pomoći
Smetnje i pavanja: teško zaspi
S kim pacijent živi u kućanstvu: živi s roditeljima
 Podatci su dobiveni od majke Ana Horvat

Podatke unio: dr. Mario Marić, psihijatar, psihoped. biol. psihijatrica

KBC RIJEKA
 KLINIČKI BOLNIČKI CENTAR RIJEKA

PUTOVNICA ZA OSOBE S POREMEĆAJEM IZ SPEKTRA AUTIZMA

Pacijent
Hrvoje Horvat
 MBO: 123456789

Roditelj / zakonski skrbnik
Ana Horvat

UZORAK

autizmom neverbalna i ne znaju sami izraziti što ih boli i što im se događa. Osobama s autizmom i njihovoj pratnji često se pri dolasku u zdravstvene ustanove pojavljuje problem u komunikaciji sa zdravstvenim osobljem ili

drugim pacijentima koji ne razumiju njihovu uznemirenost i nestrpljenje. KBC putovnica ujedno služi kao dokument iz kojeg se vidi da su u pitanju osobe s invaliditetom te da imaju prednost pristupa liječniku.

Proces izrade putovnica počeo je zajedničkom izradom upitnika koji su kreirali i dorađivali dr. Lončarek i dr. Lovrović u suradnji s Udrugom za skrb autističnih osoba Rijeka. Konačan upitnik u Google formatu stavljen je na mrežne stranice Udruge te e-mailom prosljeđen roditeljima. Na početnoj je stranici Udruge www.autizam-ri.hr izbornik s nazivom KBC PUTOVNICE, a klikom na njega otvara se upitnik u Google formatu. Temeljem odgovora u upitniku mogu se kreirati individualne KBC putovnice za svako dijete. U upitniku su pored osnovnih podataka navedena i pitanja o navikama osobe s autizmom, specifičnim ponašanjima, načinu funkcioniranja, prehrani, komunikaciji, alergijama, načinu kako je smiriti kad je uznemirena i slično. Budući da je svaka osoba s autizmom specifična i ima različite navike i načine funkcioniranja, ovim su upitnikom pokrivena bitna područja skrbi za slučaj da osoba završi na liječenju u bolnici.

Upitnik se, nakon što ga roditelj ispuni, pregledava u KBC-u i potom vraća roditelju u Word formatu kako bi roditelj mogao, ako je potrebno, još nešto dodati ili korigirati. Konačna verzija koju roditelj potvrdi, daje se u tisak, a rezultat je KBC putovnica na ime djeteta u

papirnatom formatu sa QR kodom koji liječnik može očitati i/ili unijeti u sustav i e-zdravstveni karton osobe s autizmom.

Cijeli proces od ideje do realizacije trajao je svega nekoliko mjeseci, od veljače do ljeta 2021., kada su nama roditeljima uručene prve KBC putovnice koje smo medijski promovirali i proširili informaciju o ovom projektu drugim udrugama i Kliničkim bolničkim centrima diljem Republike Hrvatske. Prikazali smo projekt i na Sajmu zdravstvenih inovacija u Zagrebu. KBC putovnica prepoznata je kao vrlo koristan dokument i mnogi roditelji iz gradova diljem RH zovu nas kako bi ovu putovnicu i oni dobili za svoju djecu.

Roditelji nam javljaju pozitivna iskustva uporabe KBC putovnica. Kad idu s djecom na preglede i zahvate, kažu da brže i lakše sve obave, ne čekaju kod prijma jer medicinske sestre, kao i liječnici, iz KBC putovnice brzo uvide o čemu se radi, ubrzana je komunikacija, papirologija i sam zahvat ili pregled.

Ranije se često događalo da je roditelju bilo teško u nekoliko riječi medicinskoj sestri u prijamnoj službi objasniti stanje djeteta, zašto je nemiran, u čemu je problem, a posebno kada se uz to mora baviti i uznemirenim djetetom

koje ima ispad zbog nepoznatog prostora, gužve, većeg broja ljudi i sl. Stoga je dolazilo do frustracije i nesporazuma s obiju strana, a upotreba KBC putovnica to prevenira.

Pozitivno iskustvo uporabe KBC putovnice prenijela nam je i mama djeteta s autizmom iz Zadra koja je bila na pregledu u Zagrebu i kojoj je uporaba putovnice omogućila brz dolazak na red kod liječnika. Liječnik je bio oduševljen jer je brzo dobio uvid u stanje djeteta. Pohvale smo dobili i od mame i od liječnika.

Za sam kraj želim izraziti veliku zahvalnost dr. Lovroviću i dr. Lončarek koji su u vrlo kratkom vremenu ideju o KBC putovnici proveli u djelo i nesebično je dijele kako bi što veći broj osoba s autizmom diljem RH imao ovaj dokument koristan i za zdravstvenu struku i za osobe s autizmom te njihove roditelje u pratnji. Dr. Lovrović i dr. Lončarek također su otvoreni za suradnju s drugim udrugama osoba s invaliditetom koje žele za svoju populaciju kreirati sličnu putovnicu.

Lidija Penko, predsjednica Udruge za skrb autističnih osoba Rijeka
lidija.penko@gmail.com